

ارائه الگوی جوانی جمعیت و ارتقاء قدرت ملی

از منظر فرماندهی معظم کل قوا (حفظ الله) با استفاده از مدل استراوس کوربین

حسین مهدیان^۱ | محمدجلال ترکشوند^۲ | حجت‌الیه جهانی‌راد^۳

چکیده

قدرت ملی به عنوان یکی از مهمترین ارکان رجحان کشورها در عرصه بین‌الملل، از عوامل زیادی از جمله مقوله جمعیت تاثیر پذیر بوده که البته اثرگذاری مطلوب این مولفه نیز خود دارای شرایط و خصیصه‌های جانبی فراوانی بوده و مولفه جمعیت به عنوان یکی از عوامل ثابت ژئوپلیتیک، در صورت برخورداری از شرایط مطلوب همچون کیفی، جوان، ماهر و متخصص و... بودن می‌تواند پیشرانی تاثیرگذار و موثر در تسریع در روند توسعه و تعالی کشورها باشد که البته این موضوع به صورت اصلی جامع شمول، قابلیت تسری به همه جوامع از جمله ج.ا.ایران را داشته و فراوانی جمعیت کیفی می‌تواند حتی در حوزه‌های دفاعی، نظامی و امنیتی نیز به وضوح ایفای نقش کند. بر همین اساس این پژوهش کاربردی حاضر، با رویکرد کیفی و برخوردار از پارادایم تفسیری اکتشافی و "داده بنیاد" درصدد است با تاسی از آموزه‌های منبعث از اندیشه‌های مقام معظم رهبری (مدظله) ارتباط جوانی جمعیت با ارتقاء قدرت ملی را در قالبی شفاف تبیین نماید که در همین راستا، پس از استخراج حدود ۹۰ مفهوم، مقوله‌های اصلی دسته‌بندی و احصاء و بر اساس روش نظام‌مند استراوس-کوربین الگوی نظام‌مند اندیشه‌ی فرمانده معظم کل قوا در خصوص ارتباط جوانی جمعیت با ارتقاء قدرت ملی ارائه گردیده است.

کلیدواژه‌ها: فرماندهی معظم کل قوا (مدظله)، جمعیت، جوانی جمعیت، قدرت ملی، ارتقاء قدرت ملی

۳

سال دوم
بهار ۱۴۰۳

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۰۶

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۰۲

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۸/۰۱

صص: ۱۲۸-۱۰۱

1. استادیار گروه علوم سیاسی دانشگاه امام علی (ع)، تهران، ایران

2. استادیار گروه علوم سیاسی دانشگاه امام علی (ع)، تهران، ایران

3. نویسنده مسئول: استادیار جغرافیای سیاسی گروه علوم پایه، دانشگاه فارابی، تهران، ایران

Geo.hojat.1980@gmail.com

استناد: مهدیان، حسین؛ ترکشوند، محمدجلال؛ جهانی‌راد، حجت‌اله. ارائه الگوی جوانی جمعیت و ارتقاء قدرت ملی از منظر

فرماندهی معظم کل قوا (حفظ‌الله) (براساس مدل استراوس کوربین)، ۲(۳)، ۱۲۸-۱۰۱.

© نویسندگان

ناشر: دانشگاه جامع امام حسین (ع)

این مقاله تحت لیسانس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License- CC BY) در دسترس شما قرار گرفته است.

مقدمه و بیان مسئله

در چند دهه اخیر، کشور با یک روند کاهشی جمعیت مواجه شده است که می‌تواند تأثیرات عمیقی بر جامعه و اقتصاد و سایر مسائل مهم ملی داشته باشد. در زمینه عوامل موثر در کاهش جمعیت دو عامل کاهش نرخ فرزندآوری و کاهش تمایل به ازدواج و افزایش سن متأهلین بیشترین تأثیر را داشته‌اند. یکی از عوامل اصلی کاهش جمعیت در کشور، کاهش نرخ فرزندآوری بوده است. فرزندآوری پایین‌تر به دلیل تحولات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، به تدریج به روند کاهش جمعیت منجر شده است. سالخوردگی فرایندی که امروزه بسیاری از کشورهای جهان با آن روبرو شده‌اند. در ایران نیز به دلیل کاهش سریع نرخ باروری در دهه‌های اخیر، گذار به سوی ساختار سنی سالخورده در حال نمایان شدن است (علی‌بی، ۱۴۰۲: ۱۲). افزایش سن متأهلین و تأخیر در ازدواج نیز یک عامل مهم در کاهش جمعیت در کشور بوده است. تغییر نگرش‌ها و شرایط اقتصادی موجب تأخیر در ازدواج و باروری شده است. کاهش جمعیت در کشور پیر شدن جمعیت و نقصان نیروی کار و نیروی انسانی مورد نیاز کشور را در پی داشته است. کاهش جمعیت موجب پیر شدن جمعیت و کاهش نسبت تعداد جمعیت فعال به نسبت جمعیت غیرفعال (سال‌مندان) شده که ممکن است منجر به مشکلات اقتصادی و اجتماعی شود. تداوم کاهش جمعیت می‌تواند در آینده نقصان نیروی کار و کاهش توان تولید و رشد اقتصادی کشور را در پی داشته باشد. از این رو نیاز است برای مدیریت کاهش جمعیت سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های لازم صورت بگیرد. در این راستا دولت و مجلس در سال‌های اخیر با ترویج فرزندآوری و توجه بیشتر به سلامت جمعیت کشور در صدد مقابله با این روند منفی بر آمده‌اند. دولت با اتخاذ سیاست‌های ترویج فرزندآوری و ارائه تسهیلات مالی و اقتصادی، سعی در تشویق به باروری بیشتر داشته است. همچنین دولت با تأمین خدمات بهداشتی و درمانی، در راستای تحفظ سلامت جمعیت گام برداشته است.

در مقابل تهدیدات کاهش جمعیت، افزایش جمعیت می‌تواند تأثیرات گسترده‌ای بر قدرت ملی کشور داشته باشد. با رسیدگی به چالش‌ها و بهره‌گیری از فرصت‌ها، کشور می‌تواند از افزایش جمعیت به عنوان یک فرصت برای رشد و توسعه بهره‌برد و قدرت ملی خود را تقویت کند. افزایش جمعیت کشور می‌تواند به سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های اقتصادی و اجتماعی، بهبود

زیرساخت‌های حمل و نقل و ارتباطات، توسعه فناوری و نوآوری، و افزایش تولیدات صنعتی و کشاورزی منجر شود. همچنین، با افزایش جمعیت کشور دسترسی به بازارهای جدید و گسترش تجارت بین‌المللی قابل تصور می‌شود (Timothy, 2023: 912). این امر می‌تواند به رشد اقتصادی و افزایش قدرت ملی کمک کند. با توجه به موارد فوق، روند کاهش جمعیت کشور و ضرورت تغییر روند کاهشی به افزایشی موضوع مهم و چالش‌برانگیزی است که نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و سیاست‌گذاری صحیح است.

در این میان آراء و اندیشه‌های رهبری معظم انقلاب (مدظله)، به منظور دستیابی به الگوی بومی، جوانی جمعیت، از اهمیت والایی برخوردار است. ارزش و اهمیت اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای (مدظله العالی) به این دلیل است که اندیشه ایشان مبتنی بر قرآن و عترت، تجارب تاریخی صدر اسلام، تاریخ منطقه و تاریخ ج.ا.ایران است. رهبر معظم انقلاب اسلامی تنها شخصی در جمهوری اسلامی ایران هستند که علاوه بر داشتن تجربه ریاست جمهوری دوره جنگ تحمیلی، به مدت بیش از سه دهه (۳۴ سال)، مسئولیت رهبری نظام جمهوری اسلامی ایران را بر عهده داشته‌اند و به همین دلیل از منظر تجربه و اشرافیت در امور جمعیت و توسعه کشور و ارتقاء قدرت ملی در جایگاه منحصر به فردی قرار دارند (مهدیان و ترکاشوند، ۱۳۹۹: ۱۵۹). از این رو، این پژوهش با مد نظر قرار دادن موارد ذکر شده در پی شناسایی و استخراج مفاهیم برجسته و تعیین مقوله‌های اصلی اندیشه فرماندهی معظم کل قوا (مدظله) برای طراحی الگوی «نظام‌مند» در خصوص جوانی جمعیت و تأثیر آن بر ارتقاء قدرت ملی می‌باشد. سؤال پژوهش نیز آن است که الگوی «نظام‌مند» اندیشه مقام معظم فرماندهی کل قوا (مدظله) در خصوص جوانی جمعیت و ارتقاء قدرت ملی به چه صورت است؟

مبانی نظری پژوهش

الف: جستارهای نظری در حوزه جمعیت

نظریات سنتی حوزه جمعیت

یکی از بنیادی‌ترین نظریات حوزه جمعیت و توسعه نظریات بنیادی توماس رابرت مالتوس اقتصاددان بانفوذ بریتانیایی است که بیشتر به خاطر نظریه‌اش در مورد رشد جمعیت، به شهرت رسید. مالتوس، نظریات جمعیت‌شناسی خود را در کتابی به نام «رساله‌ای درباره مبانی جمعیت» منتشر کرد. او در این کتاب توضیح داد که افزایش مداوم جمعیت نتیجه‌ای جز گسترش فقر و

فلاکت در میان قشری که کمترین دسترسی را به غذا دارند نخواهد داشت (Greenwood, 2022: 16). مالتوسیسم نظریه‌ای است که بر اساس مدل رشد مالتوسی، رشد جمعیت همواره به طور بالقوه تصاعدی است، در حالی که رشد عرضه غذا یا سایر منابع خطی است، که در نهایت استانداردهای زندگی را تا حدی زیادی کاهش داده و باعث کاهش جمعیت می‌شود. این رویداد که فاجعه مالتوسی نامیده می‌شود زمانی رخ می‌دهد که رشد جمعیت از تولید کشاورزی پیشی گرفته و باعث قحطی یا جنگ و در نتیجه فقر شود (Hall, 2020: 11). مالتوس برای اولین بار رابطه بین رشد جمعیت و منابع غذایی را به زبان ریاضی بیان کرد. او استدلال کرد نرخ رشد جمعیت تابعی از خود جمعیت است. در نتیجه جمعیت به صورت بالقوه با آهنگ نمایی افزایش پیدا می‌کند. در حالی که غذا و دیگر منابع به خاطر ظرفیت محدود زمین، در سریع‌ترین حالت با آهنگ خطی رشد می‌کنند. در نتیجه جمعیت و منابع، ناگزیر یک روز با یکدیگر تلاقی خواهند کرد و محدودیت منابع، رشد جمعیت را تحت تاثیر قرار خواهد داد. از این نقطه تلاقی با عنوان «بحران مالتوسی» یا «تله جمعیت» یاد می‌شود (Korotayev, 2023: 209). مالتوس معتقد بود رشد جمعیت انسان‌ها با تصاعد هندسی زیاد می‌شود اما رشد تولید مواد غذایی به دلیل اینکه مساحت زمین‌های قابل کشت در دنیا محدود است در بهترین حالت از تصاعد حسابی پیروی می‌کند. او سپس نتیجه می‌گرفت جمعیت ناگزیر یک روز از منابع غذایی فراتر خواهد رفت و بحران آفرین خواهد شد. از این پدیده با نام «محدودیت مالتوسی» نیز یاد می‌شود (Daly, 2019: 29). مالتوس معتقد بود جمعیت انسان بیش از هر چیز وابسته به منابع غذایی در دسترس اوست. او توضیح داد رشد جمعیت تا آنجا ادامه می‌یابد که با منابع غذایی در اختیار بشر برابری کند و از آن زمان به بعد جمعیت به اجبار کاهش می‌یابد تا غذا برای همه به اندازه کافی وجود داشته باشد و این چرخه ادامه خواهد داشت. مالتوس این وضعیت را «چرخه فلاکت» نامگذاری کرده بود. وقتی جمعیت از محدودیت منابع فراتر می‌رود چرخه فلاکت فعال می‌شود و جمعیت را کنترل می‌کند (Deaton, 2021: 68). امروزه نظریه مالتوس تا حد زیادی رد شده است، زیرا تکنیک‌های کشاورزی مدرن اجازه داده است تولید غذا بسیار سریعتر از آنچه مالتوس پیش‌بینی می‌کرد، گسترش یابد.

نظریه گذار جمعیتی

نظریه گذار جمعیتی دوم^۱ که خاستگاه اولیه آن عمدتاً مبتنی بر تحقیقات ویلیام تامپسون و فرانک نوتشتاین^۲ در دهه ۱۹۵۰ در دانشگاه پرینستون است. به تبیین زمینه های تکوین و پیامدهای پویایی و تحولات خانواده می پردازد. این نظریه مبتنی بر روندهای تاریخی جمعیت با دو ویژگی جمعیتی - نرخ تولد و مرگ و میر - است تا نشان دهد که نرخ رشد کل جمعیت یک کشور طی مراحل طی می شود که آن کشور از نظر اقتصادی توسعه می یابد. هر مرحله با یک رابطه خاص بین نرخ تولد (تعداد تولد سالانه به ازای هر هزار نفر) و نرخ مرگ و میر (تعداد مرگ و میر سالانه در هر هزار نفر) مشخص می شود. از آنجایی که این نرخ ها نسبت به یکدیگر تغییر می کنند، تأثیر تولید شده آن ها به شدت بر کل جمعیت یک کشور تأثیر می گذارد. در این مدل، یک کشور در طول زمان از یک مرحله به مرحله بعد پیشرفت می کند زیرا نیروهای اجتماعی و اقتصادی خاصی بر روی نرخ تولد و مرگ و میر عمل می کنند. هر کشوری را می توان در مدل DTM قرار داد، اما هر مرحله از مدل دارای کشوری نیست که با تعریف خاص آن مطابقت داشته باشد. به عنوان مثال، در حال حاضر هیچ کشوری در مرحله ۱ وجود ندارد، همچنین هیچ کشوری در مرحله ۵ وجود ندارد، اما پتانسیل برای حرکت در آینده وجود دارد (Cohen, 2020: 33-34).

مرحله ۱؛ که در بیشتر نقاط جهان قبل از انقلاب صنعتی اعمال شد، هم نرخ تولد و هم نرخ مرگ و میر بالاست. در نتیجه، اندازه جمعیت نسبتاً ثابت باقی می ماند، اما می تواند با رویدادهایی مانند جنگ یا بیماری های همه گیر، نوسانات عمده ای داشته باشد.

مرحله ۲؛ توسعه سلامت در پزشکی مدرن نرخ مرگ و میر را به ویژه در میان کودکان کاهش می دهد، در حالی که نرخ تولد همچنان بالاست. نتیجه رشد سریع جمعیت است. بسیاری از کشورهای کمتر توسعه یافته امروزه در این مرحله قرار دارند.

مرحله ۳؛ معمولاً در نتیجه بهبود شرایط اقتصادی و افزایش وضعیت زنان و دسترسی به پیشگیری از بارداری نرخ زاد و ولد به تدریج کاهش می یابد. در این مرحله رشد جمعیت همچنان ادامه دارد، اما با نرخ کمتر اکثر کشورهای در حال توسعه در این مرحله قرار دارند.

1. Second Demographic Transition

2. Frank Notestain

مرحله ۴؛ نرخ تولد و مرگ هر دو پایین است و جمعیت را تثبیت می‌کند. این کشورها تمایل به داشتن اقتصاد قوی‌تر، سطح تحصیلات بالاتر، مراقبت‌های بهداشتی بهتر، نسبت زنان شاغل بیشتر و نرخ باروری در حدود دو فرزند برای هر زن دارند. اکثر کشورهای توسعه یافته در این مرحله هستند.

مرحله ۵، کشورهایی را شامل می‌شود که نرخ باروری به طور قابل توجهی به زیر سطح جایگزینی (۲ فرزند) کاهش یافته است و جمعیت سالمندان بیشتر از جمعیت جوان است (Coleman, 2021: 247-261). این مرحله خطرناک‌ترین شرایط جمعیتی کشورها است. علاوه بر این، محدودیت‌هایی در مدل انتقال جمعیت شناختی وجود دارد از جمله اینکه مدل DTM نمی‌تواند تأثیر سایر متغیرهای جمعیت شناختی مانند مهاجرت را مشخص کند و یا اینکه تغییر الگوی جمعیت یک کشور در هر مرحله چقدر خواهد بود را مشخص نکرده است. اما با این حال، رابطه بین نرخ تولد و نرخ مرگ و میر مفهوم مهمی در بحث جمعیت و هر الگوی، مانند الگوهای ارائه شده توسط DTM است، که کمک به درک آنها مفید است.

جمعیت و توسعه

جمعیت متغیر مهمی در اقتصاد است و تغییر اندازه آن همواره منبع نگرانی اقتصاددانان و سایر دانشمندان بوده است. بر اساس نظریات توسعه، رشد سریع جمعیت، پرداخت هزینه‌های عمومی بر اساس سرانه را برای کشورهای کم‌درآمد و با درآمد متوسط و پایین‌تر که برای ریشه کن کردن فقر، پایان دادن به گرسنگی، سوء تغذیه، تضمین دسترسی همگانی به مراقبت‌های بهداشتی و آموزش لازم است، دشوار می‌کند (Restrepo, 2022: 174). اما اگر کشورهایی که جمعیت آنها به سرعت در حال افزایش است به تعادل قابل توجه و پایدار در سطح باروری دست یابند و منجر به افزایش تمرکز جمعیت در محدوده سنی کار شود، جمعیت جوان فرصتی برای رشد اقتصادی شتابان بر اساس سرانه ملی ایجاد می‌کند. افزایش سهم جمعیت در سنین کار می‌تواند از افزایش شتابان درآمد سرانه حمایت کند، پدیده‌ای که از آن به عنوان «پنجره جمعیتی» یاد می‌شود. بسیاری از کشورهایی که از نظر جمعیتی آماده بهره‌مندی از سود حاصله در این سرمایه‌گذاری‌های حیاتی هستند، تلاش دارند تا از این طریق زمینه رشد و توسعه اقتصادی خود را فراهم آورند (Serenis, 2021: 38-44). انتظار می‌رود کاهش جمعیت تأثیراتی بر عرضه و تقاضا در حوزه

اقتصادی نیز داشته باشد. به طور کلی، در سمت عرضه، کاهش جمعیت به معنای کاهش عرضه نیروی کار (زیرا جمعیت منبع کار است) و کاهش ورودی نیروی کار در تولید است. و در سمت تقاضا، کاهش تقاضای کالاها و خدمات مصرفی و مسکن به دلیل تقاضای این کالاها توسط مردم و در نتیجه کاهش تقاضا برای سرمایه گذاری می شود. انتظار می رود اثر این تغییرات دیر یا زود باعث کاهش تولید ناخالص داخلی شود. همچنین کاهش جمعیت به معنای افزایش نسبت وابستگی است که خطراتی را برای دوام سیستم های بازنشستگی به همراه دارد. اینها دلایلی است که باعث نگرانی در مورد آینده اقتصادهایی با کاهش جمعیت می شود (Bover, 2020: 57). در سمت تقاضا، کاهش جمعیت ممکن است منجر به کاهش مصرف و کاهش سرمایه گذاری مورد نیاز برای تولید کالاها مصرفی شود (Bradshaw, 2021: 234).

جمعیت و قدرت ملی

جمعیت و ویژگی های آن از منظر تئوریسین های سیاسی و نظامی همواره به عنوان یکی از عوامل اصلی در اعتلا قدرت ملی کشورها به شمار رفته و به همین علت مولفه مهم و تاثیرگذاری در استراتژی ها و راهبردهای دفاعی و قدرت دولت ها است. تغییر سریع جمعیت، به ویژه، بر توازن قوا بین دولت ها تأثیر می گذارد و ممکن است مستقیماً به جنگ کمک کند. دانشمندان علوم سیاسی و دولتمردان باید به توازن قوای جمعیتی فکر کنند، همانطور که توازن سنتی قوا را مد نظر دارند. تأثیرگذاری این عامل در تولید قدرت ملی در کشورها به قدری است که حتی با گسترش تکنولوژی های جدید در خلق ثروت اقتصادی و قدرت برای کنشگران در عرصه داخلی و بین المللی همچنان توانسته است اهمیت خود را حفظ نماید، چرا که به عقیده کارشناسان عامل جمعیت یکی از عناصر اصلی قدرت در حاکمیت و شناسایی دولتهاست و یک عنصر کلیدی در اقتدار کشورها محسوب می گردد. این عامل همچنین و تهدیدات داخلی آن می تواند امنیت ملی به ویژه در کشورهای جهان سوم را تحت تاثیر قرار دهد و با در نظر گرفتن آمار و ترکیب جمعیت در این کشورها به آسانی ضعف در دفاع ملی را می توان دید. چرا که فهم این نابسامانی اولین قدم در شناخت پراکندگی فضایی جمعیت و به دنبال آن دفاع ملی کارآمد به حساب می آید (Austen, 2023: 55). امروزه تهدیدات امنیتی کشورها در بعد فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و نظامی ناشی از کاهش جمعیت و باروری باعث ضعیف شدن مفهومی به نام قدرت و اقتدار ملی

می‌شود. افزایش سن ازدواج و به تبع آن بالا رفتن آمار طلاق، ایجاد تغییرات در ارزش‌ها و نرم‌های فرهنگی و جابه‌جایی مرزهای آن ناشی از کم شدن جمعیت، زمینه را برای به بیراه رفتن جامعه و ایجاد مشکلات فرهنگی فراهم نموده و در نتیجه قدرت و اقتدار ملی کشورها را محدود نماید (Miller, 2021: 14). ترکیب و ساختار جمعیتی یک کشور به طور کاملاً گویایی می‌تواند وضعیت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی آن کشور را نشان دهد. بنابراین مطالعه جمعیت به عنوان یکی از عوامل تشکیل دهنده قدرت ملی و دکترین دفاعی، از مباحث اساسی امنیت ملی کشورها محسوب می‌گردد. در همین خصوص بسیاری از تحلیلگران و استراتژیست‌ها معتقدند توانایی نظامی، معیار نهایی قدرت ملی است. زیرا کشورها در محیطی قرار دارند که تهدیدات داخلی و خارجی نسبت به امنیت آنها به طور عادی و همواره وجود دارد. لذا اثربخشی نیروهای نظامی آنها، برآورد نهایی قدرت آنان محسوب می‌گردد که می‌تواند بر اساس شاخص جمعیتی یک کشور به عنوان یک عامل موثر و تاثیر گذار قلمداد گردد (Barkow, 2021: 567).

امروزه مزایای جمعیت زیاد و جوان بسیار بالا است. مهم‌ترین عامل توسعه، نیروی انسانی است. نیروی انسانی محور و محرکه رشد اقتصادی و توسعه اجتماعی، اقتصادی و سیاسی است. چهار عامل سرمایه مادی، سرمایه انسانی، عامل طبیعی و سرمایه زیرساختی و زیربنایی، از عوامل رشد و توسعه اقتصادی کشورها به حساب می‌آیند. ضعف و نقصان در هر یک از این عوامل، رشد و توسعه اقتصادی را کند می‌کند. برای مثال اگر در کشوری سرمایه و منابع مالی قوی باشد، اما رشد جمعیت و به تبع آن منابع انسانی محدود گردد، فرایند رشد و توسعه عقیم خواهد ماند (Tooby, 2022: 211). همچنین پایین آمدن و کاهش نرخ باروری، تهدیدات بسیاری را در حوزه‌های مختلف متوجه دولت‌ها می‌کند. از جمله مهم‌ترین آنها، تهدیدات امنیتی است که مستقیماً اقتدار و قدرت دفاعی آن نظام را در بعد داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی تحت تاثیر قرار می‌دهد. فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در این خصوص فرمودند: «مسئله جمعیت تأثیر زیادی دارد در اقتدار ملی و افزایش نسل جوان و بزرگ بودن کشور از لحاظ جمعیت، خیلی تأثیر دارد در ایجاد اقتدار» (اعتمادی، ۱۳۹۸: ۲۱-۲۲). در بعد نظامی و افزایش اقتدار ملی کشورها، جمعیت، یکی از عوامل تعیین‌کننده است. رابطه میان جمعیت و قدرت، یکی از موضوعات مورد علاقه دولت-ملت‌های جدید است. چرا که می‌دانند

کمیت و کیفیت جمعیت چه جایگاه ویژه‌ای در افزایش یا کاهش قدرت ملی کشورها دارد (Blomfield, 2020: 178). تغییر منابع قدرت ملی ناشی از عوامل جمعیتی هم در کشورهای با رشد پایین و هم کشورهای با رشد بالا را وادار به توسعه منابع مختلف قدرت ملی می‌کند. برخی از کشورهای با رشد کم به دنبال این هستند که قدرت نظامی خود را بیشتر بر سرمایه و آموزش و کمتر بر نیروی انسانی محض استوار کنند. به عنوان مثال، برخی از کشورهای اروپای غربی از ارتش‌های بزرگ سربازی که برای دفاع از کشور تشکیل شده‌اند، فاصله گرفته و به سمت نیروهای حرفه‌ای کوچک‌تر که برای عملیات‌های ایذایی در حاشیه اروپا طراحی شده‌اند، حرکت کرده‌اند. کاهش سطح جمعیت در این کشورها سبب شده که به سمت تولید سیستم‌های تسلیحاتی جدید و پیشرفته که نیاز به نیروی نظامی زیادی ندارند پیش بروند. ادامه این روند باعث شده کشورهای با رشد پایین جمعیتی به دنبال جلب مشارکت جهت مدرن‌سازی ارتش‌های خود باشند. در مقابل، کشورهای با رشد بالا ممکن است قدرت نظامی خود را بیشتر بر نیروی انسانی استوار کنند. بسیاری از کشورهای دارای جمعیت چند قومی، خدمت اجباری نظامی را وسیله‌ای برای القای هویت مشترک در میان مردم می‌دانند. برخی برای حفظ نظم و محافظت در برابر شورش به تعداد زیادی نیروی نظامی نیاز دارند. بسیاری از کشورهای در حال توسعه برای حفظ توانایی‌های خود برای برتری در جنگ‌های متعارف علیه همسایگان خود، نیروهای خود را بین واحدهای نخبه و واحدهای پیاده نظام با کیفیت پایین تقسیم کرده‌اند. بسیاری از متغیرهای دیگر، مانند جغرافیا، ثروت، اتحادها و تهدیدها و راهبردهای مقابله با آنها نیز به تفاوت در نیروهای نظامی مورد استفاده دولت‌های مختلف کمک می‌کنند. با این وجود، وقتی همه چیز برابر است، نرخ‌های رشد جمعیت متفاوت می‌تواند به سطوح و ترکیب نیروهای نظامی و اقتدار ملی در کشورها منجر شود (Sherbinen, 2019: 29).

پیشینه پژوهش

ردیف	پژوهشگر	عنوان پژوهش	سال پژوهش	نتایج
۱	غفاری فرد، رضایی و	مدل سازی میزان رشد	۱۴۰۰	افزایش میزان رشد جمعیت سبب ارتقاء تولید ملی می‌شود. همچنین تأثیر میزان رشد جمعیت در کوتاه مدت بر

ارائه الگوی جوانی جمعیت و ارتقاء قدرت ملی از منظر فرماندهی معظم کل قوا (حفظ الله)

ردیف	پژوهشگر	عنوان پژوهش	سال پژوهش	نتایج
	یوسفزی	جمعیت بر متغیرهای کلان اقتصادی در ایران		متغیرهای کلان اقتصادی ملایم است، اما در بلندمدت اثر فزاینده‌ای بر تولید ملی و دیگر متغیرها دارد، به نحوی که با افزایش میزان رشد جمعیت، تولید ناخالص ملی، سرمایه گذاری بخش خصوصی و مصرف افزایش می‌یابد.
۲	کورای	جمعیت و تاثیر آن بر رشد اقتصادی	۲۰۲۱	در این پژوهش نتایج نشان داد که میزان متغیر تعداد زنان با رویکرد منفی و مردان با رویکرد مثبت تاثیر مشابهی بر رشد اقتصادی ندارد.
۳	فالک، ماریسا	تأثیر سلامت زنان و مردان بر تولیدات داخلی	۲۰۲۳	تعداد بیشتر مردم در ایالات متحده منجر به تقاضای بیشتر برای کالاها خواهد شد. تقاضا و تولید بیشتر کالاها باعث رشد اقتصادی می‌شود. این نمونه‌ای از تاثیر مثبت رشد جمعیت بر اقتصاد است.
۴	اسمیت، آماندا	نقش جمعیت و مهاجرت در توسعه یا عدم توسعه کشورها	۲۰۲۳	نویسنده بر این مسئله تاکید دارد که رشد کم جمعیت در کشورهای با درآمد بالا احتمالاً مشکلات اجتماعی و اقتصادی ایجاد می‌کند در حالی که رشد بالای جمعیت در کشورهای کم درآمد ممکن است توسعه آنها را کند.
۵	روزر، مکس	پایان دو قرن رشد سریع جمعیت جهان	۲۰۲۳	نتیجه این پژوهش نشان می‌دهد در سال‌های اخیر، نظریاتی مطرح شده که بهبود شرایط اقتصادی برای افراد منجر به کاهش نرخ زاد و ولد شده اما نتیجه این پژوهش عکس آنرا ثابت می‌کند و معتقد است که بهبود اوضاع اقتصادی شرایط را برای افزایش زاد و ولد و میزان جمعیت فراهم می‌کند.
۵	سعید خانی	دلالت‌های سیاسی آموزش و پژوهش جمعیت شناسی با رویکرد فضایی	۱۴۰۰	از منظر این پژوهش برخورداری از تفکر فضایی، هم از نظر علمی و هم از نظر استراتژیک مفید است، زیرا هم شناخت دقیق تری از فرایندهای جمعیتی بدست می‌دهد و هم رصد، ارزیابی و اجرای سیاست‌های جمعیتی کارآمد در مقیاس منطقه‌ای را فراهم می‌آورد.
۶	سجاد اسحاقی مسکونی و محمد کریمی درجه	فرزند آوری و افزایش جمعیت از منظر آیات قرآن کریم	۱۴۰۰	از نتایج پژوهش حاضر این است که ۲۴ آیه قرآن در ۶ دسته موضوعی به صورت مستقیم و غیر مستقیم به فرزندآوری و ممدوح بودن آن در همه برهه‌های زمان اشاره کرده است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع هدف کاربردی و از نظر شیوه گردآوری اطلاعات، اکتشافی است. بر این اساس، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سوال، که مفاهیم شاخص و مقوله‌های اصلی و الگوی نظری اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله) در جوانی جمعیت و ارتقاء قدرت ملی کدام‌اند که با بررسی اسناد و مدارک موجود به شناسایی و تبیین این موضوع پرداخته شده است. رویکرد پژوهش، استقرایی و نحوه انجام آن، کیفی است. پژوهش‌های کیفی برای کمک به پژوهشگر به منظور درک افراد انسانی و بسترهای اجتماعی و فرهنگی که انسان‌ها در آن زندگی می‌کنند، شکل گرفته‌اند (دانایی فرد، الوانی و آذر، ۱۳۹۸). با توجه به ماهیت پژوهش از راهبرد تئوری داده‌بنیاد^۱ استفاده شده است که هدف عمده آن، تبیین یک پدیده از طریق مشخص کردن عناصر کلیدی آن پدیده است. بر اساس رهیافت نظام‌مند از رهیافت‌های سه‌گانه نظریه‌پردازی داده‌بنیاد، نظریه‌پردازی در سه مرحله اصلی کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی انجام می‌شود (افشار، ۱۳۹۰). داده‌های موردنیاز از طریق مصاحبه اکتشافی با خبرگان در جامعه هدف و بررسی سایر منابع مرتبط جمع‌آوری شده است. پژوهش حاضر بر مبنای بیانات و اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله) در خصوص فرماندهی از سال ۱۳۶۸ تا سال ۱۴۰۲ با استفاده از مراجع و منابع علمی و داده‌های بیانات از نرم‌افزار حدیث ولایت در خصوص فرماندهی مورد خوانش قرار گرفته و از طریق سازمان‌دهی و ارتباط داده‌ها با یکدیگر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. روایی این پژوهش در دو بعد مد نظر قرار گرفته است. نخست اینکه اندیشه فرماندهی رهبر معظم انقلاب به عنوان کسی که بیش از سه دهه مسئولیت رهبری نظام اسلامی و فرماندهی کل نیروهای مسلح کشور را بر عهده داشته است، از بالاترین درجه اعتبار برخوردار می‌باشد. ضمن اینکه مفاهیم، مقوله‌ها و در نهایت مدل ارائه شده پس از تبادل نظر با تعداد ۶ نفر از صاحب‌نظران در حوزه‌های مرتبط بدست آمده و دیدگاه‌های اصلاحی آنها نیز اعمال گردیده است. در خصوص پایایی نیز، هر سه گام ۱- کدگذاری باز، ۲- کدگذاری محوری و ۳- کدگذاری انتخابی متن خوانش شده بیانات، توسط سه نفر از پژوهشگران در مراحل مختلف کدگذاری، استخراج مفاهیم و احصاء مقوله‌ها صورت گرفته و نتایج به دست آمده با هم همپوشانی

1. Grounded Theory

کاملی داشته است. لازم به ذکر است در استخراج و احصاء مفاهیم و مقوله‌های بدست آمده، دیدگاه تکمیلی ۶ نفر از صاحب نظران لحاظ گردیده است.

یافته‌های پژوهش

یکی از معروفترین روش‌های تحلیل کیفی روش گراند تئوری است و در این میان یکی از متداول ترین مدل‌های مورد استفاده در این خصوص، استفاده از مدل استراوس و کوربین است که دارای روش سیستماتیک و سه مرحله اصلی کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی است.

گام اول: کدگذاری باز

کدگذاری باز، اشاره به بخشی از تحلیل دارد که با عنوان گذاری و مقوله‌بندی پدیده، آن طور که داده‌ها نشان داده‌اند، سروکار دارد (استراوس و کوربین^۱، ۱۹۹۲؛ دانایی فر و امامی ۱۳۸۶، ۸۲). در این بخش از پژوهش در راستای اهداف پژوهش یعنی: «طراحی الگوی «نظام‌مند» اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله) در خصوص جوانی جمعیت و ارتقاء قدرت ملی» به‌عنوان هدف نهایی و اصلی پژوهش و عنوان اهداف مقدماتی و فرعی پژوهش یعنی:

۱. شناسایی و استخراج مفاهیم برجسته اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله) در خصوص رابطه

جوانی جمعیت و ارتقاء قدرت ملی

۲. تعیین مقوله‌های اصلی اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله) در خصوص جوانی جمعیت و

ارتقاء قدرت ملی؛

در مرحله اول در راستای کدگذاری باز اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله) در خصوص

جوانی جمعیت، بیانات و مکتوبات فرماندهی معظم کل قوا (مدظله) از سال ۱۳۶۸ تا سال ۱۴۰۲

مورد خوانش قرار گرفته و با فیش برداری مطالب و کدگذاری باز آن‌ها برای تعیین مفاهیم ۲

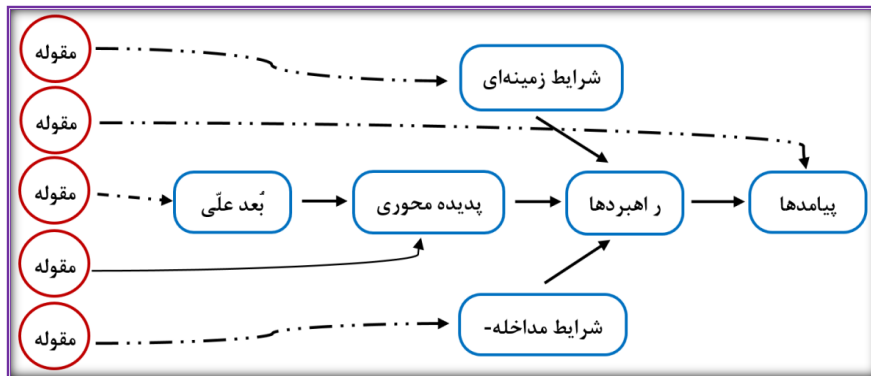
شاخص حاوی پیام صورت گرفته است.

1. Strauss, A. and J. Corbin

1. Concepts

گام دوم (کد گذاری محوری)

هدف کد گذاری محوری، برقراری رابطه بین مقولات تولید شده در مرحله کد گذاری باز است که بر اساس یک الگوی جامع و کلی، موسوم به مدل پارادایم انجام می شود.

شکل ۱. مدل پارادایمی کد گذاری محوری (مهديان و ترکاشوند، ۱۴۰۱، ۱۶۸)

در این مرحله مقوله‌ها و مفاهیم اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله) در خصوص جوانی جمعیت و ارتباط آن بر ارتقاء قدرت ملی احصاء گردیدند. مقوله‌های اصلی اندیشه دفاعی فرماندهی معظم کل قوا (مدظله) در شش بُعد به شرح زیر است:

جدول ۱. بعد شرایط زمینه‌ای و بستر ساز

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
۱۳۹۰/۵/۱۶	من معتقد به کثرت جمعیتیم	اعتقاد رهبری به کثرت جمعیت کشور	عوامل زمینه‌ای و بستر ساز
۹۸/۱۱/۲۶	امروز یکی از مشکلات جامعه‌ی ما مسئله‌ی جوانها: مسئله‌ی اشتغال جوانها، ازدواج جوانها، دختران و پسران جوان فراوان، و کاهش فرزند آوری است	توجه به مسئله‌ی اشتغال جوانها	
۱۳۹۳/۳/۴	شنیدم در مجلس هم طرحی در مورد افزایش باروری و پیشگیری از کاهش جمعیت وجود دارد؛ این بسیار مهم است.	طرح‌های مجلس در مورد افزایش باروری و پیشگیری	

1. Paradigm Model

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
		از کاهش جمعیت	
۱۳۹۹/۴/۲۲	این قانون کاملاً مشخص کرد که باید چه کار کنیم، الان هم داریم نشانه‌هایش را در دنیا مشاهده میکنیم. یا قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت که این از آن قانونهای حیاتی است.	حیاتی بودن بودن قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت	
۱۳۹۹/۵/۳	این مسئلهی افزایش نسل و اینها جزو مباحث مهمی است که واقعاً همه‌ی مسئولین کشور - نه فقط مسئولین اداری - روحانیون، کسانی که منبرهای تبلیغی دارند، باید در جامعه درباره‌ی آن فرهنگ‌سازی کنند	فرهنگ‌سازی در مسئله‌ی افزایش نسل	
۱۳۹۹/۵/۱۱	جمعیت کشور میتواند به ۱۵۰ میلیون هم برسد و ان‌شاءالله مسئولین همان‌طور که بارها تکرار کرده‌ایم، کمک کنند که این تکثیر جمعیت جوان که امروز خوشبختانه وجود دارد از بین نرود.	ظرفیت کشور برای جمعیت ۱۵۰ میلیونی	
۱۳۹۱/۵/۳	رقم صد و پنجاه میلیون و دویست میلیون جمعیت را اول امام گفتند - و درست هم هست - ما باید به آن رقمها برسیم.	بستر سازی برای افق صد و پنجاه میلیون و دویست میلیون جمعیت کشور	
۱۳۹۰/۵/۱۶	من معتقدم که کشور ما با امکاناتی که داریم، میتواند صد و پنجاه میلیون نفر جمعیت داشته باشد.	وجود امکانات کشور برای افزایش جمعیت	

جدول ۲. بعد شرایط علی

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
۱۴۰۱/۲/۳۱	نجات کشور از آینده‌ی هولناک پیری جمعیت، تلاش برای افزایش نسل، و جوان شدن نیروی انسانی کشور و حمایت از خانواده، یک سیاست حیاتی برای آینده‌ی بلندمدت کشور عزیز ما است.	نجات کشور از آینده هولناک	عوامل علی
۱۳۹۹/۳/۲۵	بنده چند سال است راجع به مسئله‌ی تحدید نسل و مانند اینها مرتب هشدار داده‌ام؛ اما آن کاری که باید به‌طور کامل انجام	هشدار در زمینه تحدید نسل	

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
	بگیرد هنوز انجام نگرفته است.		
۱۳۹۸/۸/۱۲	نتیجه‌ی این مسئله‌ی تحدید نسل، ده سال دیگر، پانزده سال دیگر این خواهد بود که شما دیگر کشور را متراکم از نسل جوان مشاهده نخواهید کرد.	کشور بدون جوان	
۱۳۹۹/۳/۲۵	اگر چنانچه این جوانی جمعیت بیست سال دیگر از دست رفت کشور ضرر خواهد کرد.	از دست رفتن جمعیت جوان کشور	
۱۳۹۱/۷/۱۹	من چندی پیش هم در ماه رمضان در سخنرانی گفتم - کشور پیر خواهد شد.	خطر پیر شدن کشور	
۱۳۹۸/۵/۲۴	الان آمار فرزندآوری ما به قدر جانشینی هم نیست، یعنی کمتر از جانشینی است، الان این‌جوری است. این معنایش این است که ما تا سی سال دیگر یک جامعه‌ی پیر داشته باشیم. خطر بزرگی است.	عدم تناسب فرزندآوری با جانشین جمعیت	
۱۳۹۷/۱/۱	اینکه من اصرار میکنم که حتماً بایستی تکثیر نسل بشود، خانواده‌ها باید فرزنددار بشوند برای این است که فردای این کشور به همین جوانها احتیاج دارد و جوان و نیروی انسانی چیزی نیست که انسان بتواند از خارج وارد کند.	نیاز فردای کشور به جوانها	
۱۴۰۱/۲/۳۱	تلاش برای افزایش نسل، و جوان شدن نیروی انسانی کشور و حمایت از خانواده، یکی از ضروری‌ترین فرائض مسئولان و آحاد مردم است.	ضروری بودن تلاش برای افزایش جمعیت	
۱۳۹۱/۵/۳	اگر چنانچه با همین وضع پیش برویم، تا چند سال دیگر نسل جوان ما کم خواهد شد.	خطر کاهش نسل جوان	
۱۳۹۱/۵/۳	بعد از گذشت چند سال، جمعیت کشور کاهش پیدا خواهد کرد؛ چون پیری جمعیت با کاهش زاد و ولد همراه است.	پیری جمعیت با کاهش زاد و ولد	
۱۳۹۹/۴/۲۲	مسئله‌ی فرزندآوری و مسئله‌ی نسل بسیار مهم است... احتیاج دارد به قانون، احتیاج دارد به دنبال‌گیری جدی دستگاه‌های اجرایی و بایستی بچده مسئله‌ی فرزندآوری را مهم دانست و از پیری جمعیت ترسید.	بسیار مهم بودن مسئله‌ی فرزندآوری و مسئله‌ی نسل	
۱۳۹۲/۴/۲۲	بایستی بچده مسئله‌ی فرزندآوری را مهم دانست و از پیری جمعیت ترسید.	ترسیدن از پیری جمعیت	
۱۳۹۲/۴/۲۲	یکی از پرفایده‌ترین ثروتهای یک کشور، جمعیت جوان در یک کشور است	پرفایده‌ترین ثروت بودن جمعیت	

ارائه الگوی جوانی جمعیت و ارتقاء قدرت ملی از منظر فرماندهی معظم کل قوا (حفظ‌الله)

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
		جوان	
۱۳۹۲/۴/۲۲	باید از پیری جمعیت جلوگیری کرد.	پیری جمعیت	
۱۳۹۹/۱/۳	کشور ما امروز کشور جوانی است؛ اگر چنانچه موالید در این کشور به قدر لازم و به قدر کافی تولید نشوند چند صباح دیگر، چند سال دیگر نسل جوان در کشور کمیاب خواهد شد.	کاهش نسل جوان با کاهش موالید	
۱۳۹۹/۱/۳	کشوری که در آن جوان کم است، پیشرفتش [هم] کم است.	کاهش پیشرفت کشور با کم شدن جمعیت جوان	
۱۳۹۸/۸/۲۸	اگر چنانچه به به موالید و مسئله‌ی فرزندآوری بی‌توجهی بشود و اگر این بی‌توجهی ادامه پیدا کند و همه به فکر فرزندآوری نیفتند وارد یک مسیری خواهیم شد که دیگر کار برایمان بسیار مشکل خواهد شد.	دشواری و سخت شدن کار کشور با بی‌توجهی به فرزندآوری	
۱۳۹۳/۲/۱۵	در صورت استمرار سیاستهایی که منجر به تحدید نسل و کاهش شدید جمعیت جوان کشور شده دچار ضربه بسیار بزرگی بنام «سالمندی عمومی» خواهیم شد.	ضربه بسیار بزرگی سالمندی عمومی	
۱۳۹۸/۱/۶	جمعیت کم، مقهور واقع میشود. امروز در دنیا آن که جمعیت‌های زیادی دارند، به برکت آن به خیلی امکانات دست یافته‌اند.	مقهور شدن کشورهای با جمعیت کم	
۱۳۹۸/۱۱/۲۶	موتور، جوانهایند. اگر این جامعه محروم بماند از یک جمعیت قابل جوان، دشمن بر این جامعه مسلط خواهد شد.	تسلط دشمن با کاهش جمعیت جوان	

جدول ۳. بعد شرایط مداخله گر

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
۱۳۹۶/۱۲/۱۷	غربی‌ها با افزایش عدد مسلمانها مخالفند، با افزایش عدد ملتی که جوانهایش میتوانند در عرصه ظاهر بشوند و کشور را به اوج برسانند، معلوم است که مخالفند.	عدم تمایل غربی‌ها به افزایش جمعیت مسلمانان	عوامل مداخله گر
۱۳۹۵/۳/۲۵	این حرفهایی که گاهی شایع میشود که بعضی از روشهای غلط گذشته هنوز ادامه دارد و اسقاط جنین یا امثال اینها در بعضی از جاها انجام میگردد، اگر اینها راست است، این مسئولین دولتی مشخص، مسئول این کارند و باید دنبال	روشهای غلط گذشته مانند اسقاط جنین و...	

نشریه جمعیت و پیشرفت

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
	بکنند.		
۱۳۹۷/۱/۱	یکی از امکانات و ظرفیتهای مهم، موج جمعیتی است که بعضی‌ها مخالفتند. بعضی‌ها میگویند «جمعیت کشور چرا باید این تعداد باشد و چرا باید بیشتر بشود؟»؛ این خطا است.	مخالفت برخی از نخبگان جامعه با موج جمعیتی در کشور	
۱۳۹۲/۸/۸	ما هم در یک برهه‌ای از زمان غفلت کردیم، کاری که باید انجام بدهیم انجام ندادیم. درحالی‌که امروز در [بعضی از] همین کشورهای غربی از کاهش باروری دارند زیان می‌بینند و پشیمانند، و در بعضی از کشورهای غربی مطلقاً کاهش باروری وجود ندارد	غفلت مسئولان از کاهش باروری	
۱۳۹۹/۹/۱۹	باید جلوی این چیزی که به‌طور طبیعی مردم را، جوان را، دختر را، پسر را میکشاند به بیمیلی به خانواده و بی‌اعتنایی به کانون خانواده و بی‌اعتنایی به کانون خانواده	بیمیلی جوان (دختر و پسر) به تشکیل خانواده و بی‌اعتنایی به کانون خانواده	
۱۳۹۹/۹/۱۹	یکی از خطراتی که وقتی انسان درست به عمق آن فکر میکند، تن او می‌لرزد، این مسئلهی جمعیت است.	خطر جدی مسئله جمعیت	
۱۳۹۹/۹/۱۹	مسئلهی جمعیت را جدی بگیرید؛ جمعیت جوان کشور دارد کاهش پیدا میکند	جدی گرفتن کاهش جمعیت جوان کشور	
۱۳۹۹/۹/۱۹	مسئلهی جمعیت از آن مسائلی نیست که بگوییم حالا ده سال دیگر فکر میکنیم؛ نه، اگر چند سال بگذرد، وقتی نسلهای پیر شدند، دیگر قابل‌علاج نیست	قابل تعویق نبودن مسئلهی جمعیت	
۱۳۹۸/۱۱/۲۶	وقتی با تبلیغات چندجانبه و همه‌جانبه روی فرزندآوری کمتر تبلیغ میشود، میرسیم به وضعیتی فعلی که آدمهای وارد، هشدار میدهند نسبت به بیست سال دیگر، سی سال دیگر، از لحاظ پیر شدن کشور، پیر شدن جامعه	ضرر تبلیغات چندجانبه و همه‌جانبه فرزندآوری کمتر	
۱۳۹۳/۲/۱۵	کثرت جمعیت جوان یکی از امتیازات کشور است و در صورت استمرار سیاستهای که منجر به تحدید نسل و کاهش شدید جمعیت جوان کشور شده دچار ضربه بسیار بزرگی بنام «سالمنندی عمومی» خواهیم شد.	سیاستهای منجر به تحدید نسل و کاهش شدید کشور	
۱۳۹۸/۱/۶	وقتی نوبت به کشور ما که میرسد، دشمنان طرف دیگر قضیه تشویق می‌کنند، [یعنی] کم‌فرزندی و مانند اینها.	تشویق و تبلیغ دشمنان برای کم‌فرزندی در جامعه	

ارائه الگوی جوانی جمعیت و ارتقاء قدرت ملی از منظر فرماندهی معظم کل قوا (حفظ‌الله)

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
۱۳۹۷/۱/۱	این سیاست غربی‌ها است که میخواهند کشورهای اسلامی از جمعیت‌های زیاد و جوانهای فعال و انسانهای کارآمد برخوردار نباشند.	سیاست غربی‌ها برای عدم برخورداری کشورهای اسلامی از جمعیت جوان کارآمد	
۱۳۹۳/۳/۴	برای دشمنان، بهترین چیز این است که ایران یک کشوری باشد با بیست سی میلیون جمعیت که نصف این جمعیت هم کهن‌سال و میان‌سال و از کارافتاده باشند؛ این برایشان بهترین چیز است.	تمایل دشمنان برای کاهش و در نتیجه پیری جمعیت کشور	

جدول ۴. بعد مقوله محوری (جوانی جمعیت)

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
۱۳۹۸/۳/۲۵	بر اساس فرمان صریح قرآن باید هر چه می‌توانیم قوت و قدرت «ایمانی، اقتصادی، دفاعی، علمی، سیاسی و جمعیتی» خود را افزایش دهیم.	فرمان صریح قرآن در خصوص افزایش قوت و قدرت با ... جمعیت	مقوله محوری
۱۳۹۲/۲/۱۱	فرزندآوری یک مجاهدت بزرگ است.	مجاهدت بزرگ فرزندآوری	
۱۳۹۵/۵/۱۱	نسل را متوقف نکنند؛ جمعیت کشور را بتدریج در طول سالها به پیری منتهی نکنند.	عدم توقف نسل و پیری جمعیت کشور	
۱۳۹۸/۱۱/۲۶	جامعه‌ی پیر نمیتواند به آن قله‌ها برسد.	عدم توانایی جامعه‌ی پیر برای رسیدن به قله‌ها	
۱۳۹۳/۲/۱۵	مسئله تکثیر نسل و جلوگیری از کاهش جمعیت جوان کشور، یک مسئله حیاتی است و باید بطور جدی دنبال شود.	حیاتی بودن مسئله تکثیر نسل	
۱۳۹۳/۲/۱۵	کشور بدون جمعیت جوان، یعنی کشور بدون ابتکار و پیشرفت و هیجان و شور و شوق	عدم ابتکار و پیشرفت و شور و شوق کشور بدون جمعیت جوان	
۱۳۹۴/۱/۱	تکثیر نسل و تربیت نسل جوان برای حفظ عزت و آبروی ملت ایران، بزرگ‌ترین معروف است.	بزرگ‌ترین معروف بودن تکثیر و تربیت نسل جوان	
۱۳۹۴/۱/۱	نجات کشور از آینده‌ی هولناک پیری جمعیت، تلاش برای افزایش نسل، و جوان شدن نیروی انسانی کشور و حمایت از خانواده یک سیاست حیاتی برای آینده‌ی بلندمدت کشور عزیز ما است.	حیاتی بودن سیاست حمایت از خانواده و جوانی جمعیت برای آینده‌ی بلندمدت کشور	مقوله محوری
۱۳۹۷/۱/۱	هشتاد میلیون جمعیت در یک کشور، آبرو برای این کشور است.	آبرو بودن جمعیت بالا برای کشور	

نشریه جمعیت و پیشرفت

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
۱۳۹۷/۱/۱	اینکه من اصرار میکنم که حتماً بایستی تکثیر نسل بشود، خانواده‌ها باید فرزنددار بشوند برای این است که فردای این کشور به همین جوانها احتیاج دارد	نیاز فردای کشور به جوانها	
۱۳۹۵/۳/۲۵	جمعیت جوان نعمت بسیار بزرگ و مهمی است و مسئولان دولتی باید با برنامه‌ریزی صحیح در جهت افزایش جمعیت جوان کشور حرکت کنند.	نعمت بسیار بزرگ و مهم جمعیت جوان	
۱۳۹۱/۷/۱۹	خانواده‌ها، جوانها باید تولید مثل را زیاد کنند؛ نسل را افزایش دهند.	افزایش نسل با تولید مثل زیاد خانواده‌ها	
۱۳۹۰/۵/۱۶	هر اقدام و تدبیری که میخواهد برای متوقف کردن رشد جمعیت انجام بگیرد، بعد از صد و پنجاه میلیون انجام بگیرد.	تدبیر توقف رشد جمعیت کشور برای بعد از صد و پنجاه میلیون نفر شدن	
۱۳۹۳/۳/۴	مسئله‌ی کاهش جمعیت مسئله‌ی بسیار مهمی است	مسئله‌ی کاهش جمعیت	
۱۴۰۱/۱۱/۱۰	ما امروز در کشورمان جوان خیلی داریم اما آیا فردا هم همین اندازه جوان خواهیم داشت؟ معلوم نیست. با این وضعی که من مشاهده میکنم، خیلی نتایج دلگرم‌کننده‌ای نیست.	نیاز به جمعیت جوان برای فردای کشور	

جدول ۵. بعد راهبردهای افزایش جمعیت

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
۱۳۹۲/۸/۶	عوامل کاهش جمعیت و موجبات افزایش جمعیت به نحو مطلوب و با اعتدال متناسب، درست سنجیده بشود، مطرح بشود [تا] اقباع بشوند افکار نخبگان	سنجش مطلوب عوامل کاهش جمعیت و راه‌های افزایش جمعیت	راهبردها
۱۳۹۹/۸/۶	ببینید چه چیزهایی است که موجب میشود جامعه‌ی ما دچار میل به کم‌فرزندی بشود. این میل به کم بودن فرزند، یک عارضه است.	شناخت ریشه‌های میل به کم‌فرزندی برنامه‌ریزی صحیح	
۱۳۹۵/۳/۲۵	جمعیت جوان نعمت بسیار بزرگ و مهمی است و مسئولان دولتی باید با برنامه‌ریزی صحیح در جهت افزایش جمعیت جوان کشور حرکت کنند.	مسئولان دولتی در جهت افزایش جمعیت جوان کشور	
۱۳۹۹/۴/۲۲	مسئله‌ی فرزندآوری و مسئله‌ی نسل بسیار مهم است... احتیاج دارد به قانون، احتیاج دارد به دنبال‌گیری جدی دستگاه‌های اجرایی و بایستی بجد مسئله‌ی فرزندآوری را مهم دانست و از پیری جمعیت ترسید.	وضع قانون و پیگیری جدی دستگاه‌های اجرایی کمک مسئولین برای افزایش جمعیت	
۱۳۹۵/۵/۱۱	این کشور هشتاد میلیونی - که البته جمعیت آن میتواند به ۱۵۰ میلیون هم برسد و ان‌شاء‌الله مسئولین همان‌طور که بارها تکرار	اجرائی و الزامی کردن قانون حمایت از خانواده	

ارائه الگوی جوانی جمعیت و ارتقاء قدرت ملی از منظر فرماندهی معظم کل قوا (حفظ الله)

	کرده‌ایم، کمک کنند که این تکثیر جمعیت جوان که امروز خوشبختانه وجود دارد از بین نرود	و جوانی جمعیت عدم غفلت از مسئله‌ی ازدواج جوانان و فرزند آوری جلوگیری از کاهش جمعیت جوان با افزایش مولید
۱۳۹۹/۴/۲۲	حمایت از خانواده و جوانی جمعیت که به معنای واقعی کلمه از آن قانونهای حیاتی است. بنده سالها است این را میگویم، اما قانون شما غیر از گفتن ما است؛ گفتن ما در مواردی حالت نصیحت پیدا میکند، [ولی] قانون شما اجرائی و الزامی است، باید عمل بشود	سیاست کلی افزایش جمعیت کشور تجدیدنظر در سیاست تحدید نسل
۱۳۹۹/۴/۲۲	مسئله‌ی ازدواج جوانان و فرزند آوری خیلی مهم است؛ جزو مسائلی است که اصلاً نباید از آن غفلت کرد.	خارج کردن کشور از حالت یک بچه، دو بچه فرهنگ کردن افزایش فرزند
۱۳۹۸/۸/۲۸	نگذاریم جمعیت جوان کاهش پیدا کند، مولید را افزایش بدهیم.	
۱۳۹۲/۸/۶	بلاشک از نظر سیاست کلی کشور، کشور باید برود به سمت افزایش جمعیت؛ البته به نحو معقول و معتدل.	
۱۳۹۱/۵/۳	در این سیاست تحدید نسل حتماً بایستی تجدیدنظر شود و کار درستی باید انجام بگیرد.	
۱۳۹۱/۵/۳	از این حالتی که امروز وجود دارد - یک بچه، دو بچه - باید کشور را خارج کنند.	
۱۳۹۸/۱/۶	افزایش فرزند باید به صورت یک فرهنگ دربیاید.	

جدول ۶: بعد پیامدها و نتایج

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
۱۳۹۹/۱/۳	کشور بایستی قوی بشود؛ قوی شدن کشور جزو هدفهای ما است... امروز حفظ جمعیت جوان کشور یکی از ابزارهای قوت است.	جمعیت جوان، ابزار قدرت	نتایج و پیامدها
۱۳۹۸/۱/۶	امروز در دنیا آن کشورهایی که جمعیت‌های زیادی دارند... به عنوان یک ارزش اجتماعی، سیاسی و بین‌المللی برای آنها توانسته موفقیت‌هایی را به وجود بیاورد.	ارزش سیاسی جمعیت زیاد	
۱۳۹۸/۱/۶	حدیثی از قول پیغمبر اکرم [است] که «تَنَاقَحُوا تَنَاسَلُوا تَكْتَرُوا» خدای متعال از مسلمانها خواسته که زیاد بشوند... اگر عدد ملت مسلمان... زیاد باشد، این زمینه و امکان برای رشد و تعالی در آنها وجود دارد.	رشد و تعالی	
۱۳۹۵/۳/۲۵	توانمندی ناشی از جوانی جمعیتی، یک نعمت است؛ چون جوان، منشأ حرکت و چشمه‌ی جوشان انگیزه و حرکت و	منشأ حرکت بودن جوانان	

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
	نشاط و ابتکار و نوآوری است.		
۱۳۹۵/۳/۲۵	کار را جوان میکند، اگر چنانچه این [جوانی جمعیت] بیست سال دیگر از دست رفت - [چون] این جوان را که نمیشود وارد کرد - کشور ضرر خواهد کرد؛ از امروز نباید بگذاریم.	تأمین نیروی کار در کشور	
۱۳۹۵/۳/۲۵	این مسئولین دولتی مشخص، مسئول این کارند و باید دنبال بکنند. مسئله‌ی جوانی جمعیت یک توانمندی بسیار بزرگ و مهمی است.	توانمندی کشور با جوانی جمعیت	
۱۳۹۹/۱/۳	کشوری که در آن جوان کم است، پیشرفتش [هم] کم است. یکی از ابزارهای قدرت در جامعه جوانان است.	قدرتمندی کشور با حفظ اکثریت جوان	
۱۳۹۸/۱۱/۲۶	همه‌ی پیشرفتهای ما تا امروز به برکت حضور جوانها بوده.	پیشرفتهای کشور به برکت حضور جوانها	
۱۳۹۸/۱۱/۲۶	بنده گفته‌ام که پیرها بلاشک نقش ایفا میکنند، اما موتور، جوانهايند.	موتور پیشرفت کشور بودن جوانان	
۱۳۹۴/۱/۱	تکثیر نسل و تربیت نسل جوان برای حفظ عزت و آبروی ملت ایران، بزرگ‌ترین معروف است.	حفظ عزت و آبروی ملت ایران با تکثیر نسل و تربیت نسل جوان	
۱۳۹۴/۱/۱	نجات کشور از آینده‌ی هولناک پیری جمعیت، تلاش برای افزایش نسل، و جوان شدن نیروی انسانی کشور و حمایت از خانواده یک سیاست حیاتی برای آینده‌ی بلندمدت کشور عزیز ما است.	جوان شدن نیروی انسانی کشور	
۱۳۹۸/۱/۶	وقتی که عدّه زیاد است، افراد صالح در آن قهراً زیادترند، توانایی‌ها قهراً بیشتر است، نیروی انسانی قهراً راقی‌تر است.	افزایش افراد صالح با عدّه زیاد	

تاریخ	گزاره	مفهوم	بعد
۱۳۹۸/۱/۶	وقتی که عدّه زیاد است، افراد صالح در آن قهراً زیادترند، توانایی‌ها قهراً بیشتر است، نیروی انسانی قهراً راقی‌تر است.	افزایش توانایی‌های کشور با عدّه زیاد	
۱۳۹۸/۱/۶	وقتی که عدّه زیاد است، افراد صالح در آن قهراً زیادترند، توانایی‌ها قهراً بیشتر است، نیروی انسانی قهراً راقی‌تر است.	راقی‌تر شدن نیروی انسانی با عدّه زیاد	
۱۳۹۹/۳/۲۵	مسئله‌ی جوانی جمعیت یک توانمندی بسیار بزرگ و مهمّ جوانی جمعیت است.	توانمندی بسیار بزرگ و مهمّ جوانی جمعیت	
۱۳۹۳/۶/۱۳	مسئله‌ی جمعیت تأثیر زیادی دارد در اقتدار ملی؛ و افزایش نسل جوان و بزرگ بودن کشور از لحاظ جمعیت، خیلی تأثیر دارد در ایجاد اقتدار	افزایش اقتدار ملی با افزایش نسل جوان و بزرگ بودن کشور از لحاظ جمعیت	

مرحله سوم، کدگذاری انتخابی

این مرحله برای تفسیر و تبیین الگو و مدل استخراج شده صورت گرفته است. در این مرحله بر اساس نتایج دو مرحله کدگذاری قبلی به تولید مدل پرداخته شده است. از این رو در راستای گام سوم در این پژوهش مدل و الگوی نظام‌مند ارتباط جوانی جمعیت با ارتقاء قدرت ملی مستخرج از اندیشه‌ی فرمانده معظم کل قوا ارائه گردیده است.

شکل شماره ۲. الگوی ارتباط جوانی جمعیت با ارتقاء قدرت ملی از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

افزایش جمعیت جوان یکی از عوامل مهم در ارتقای قدرت ملی کشورها است. از منظر فرماندهی معظم کل قوا (مدظله) جمعیت جوان به عنوان نیروی کار فعال و پویا، می‌تواند نقش بسیار مهمی در توسعه اقتصادی، تولید، فناوری، نظام دفاعی و قدرت سیاسی کشورها ایفا کند. جمعیت جوان با توانایی و انگیزه بالا، می‌تواند به توسعه اقتصادی کشور کمک کند. این افراد قادرند به طور فعال در بازار کار شرکت کنند و تولید و خلق ارزش افزوده را افزایش دهند. همچنین، با افزایش تعداد جمعیت جوان، بازار مصرف نیز گسترده‌تر می‌شود که می‌تواند به رشد اقتصادی کشور کمک کند. جمعیت جوان به عنوان نخبگان و نیروهای کارآمد، می‌توانند در زمینه‌های علمی و فناوری فعالیت کنند و به تولید دانش، نوآوری و پیشرفت فناوری کمک کنند. این امر می‌تواند به ارتقای قدرت تولید و رقابت‌پذیری کشور در صحنه بین‌المللی کمک کند. در حوزه توسعه نظام دفاعی نیز، جمعیت جوان به عنوان نیروهای نظامی و امنیتی، می‌توانند به تقویت نظام دفاعی کشور کمک کنند. آمادگی بالای این افراد برای خدمت به وطن و حفظ امنیت ملی، می‌تواند به تقویت قدرت نظامی کشور منجر شود. از دیدگاه معظم له، با افزایش جمعیت جوان، قدرت سیاسی کشور نیز افزایش می‌یابد. جمعیت جوان می‌تواند به عنوان نخبگان و فعالان سیاسی در تصمیم‌گیری‌های سیاسی و اجتماعی شرکت کرده و تاثیرگذار باشند. با توجه به اینکه جمعیت جوان به عنوان گروه سنی پرانرژی و پویا، در بسیاری از زمینه‌های مختلف مثل اقتصاد، فناوری، نظام دفاعی و سیاسی مهم است، مشخص است که افزایش جمعیت جوان می‌تواند به ارتقای قدرت ملی کشور کمک بسزایی کند. بنابراین، بر اساس راهبردهای فرماندهی معظم کل قوا سرمایه‌گذاری در آموزش، بهبود شرایط اشتغال و حفظ سلامت جمعیت جوان، مسیر صحیح برای رسیدن به قدرت ملی استوار است. در همین راستا، این پژوهش در راستای ارائه الگوی جوانی جمعیت و ارتقاء قدرت ملی از منظر فرماندهی معظم کل قوا (حفظ‌الله) (بر اساس مدل استراوس کوربین) صورت گرفته است. در این خصوص با یک سازوکار روشمند در قالب روش گرانددتئوری به خوانش و بررسی بیانات و اندیشه معظم له از سال ۱۳۶۸ تا سال ۱۴۰۲ پرداخته شد و تلاش گردید عصاره بینش ایشان استخراج، کدگذاری و مفهوم‌سازی شود و پس از دست یافتن به

مقوله‌های اصلی و فرعی، الگوی جوانی جمعیت و ارتقاء قدرت ملی از منظر فرماندهی معظم کل قوا (حفظ‌اله) به گونه‌ای «نظام‌مند» و «هدف‌مند» طراحی گردد. در راستای پاسخ به سه سؤالات پژوهش سه مرحله کدگذاری: (۱) اولیه برای شناسایی کدها و مفاهیم اندیشه‌ی، (۲) کدگذاری محوری برای تعیین مقولات اصلی و فرعی (۳) و در نهایت کدگذاری انتخابی برای ترسیم الگوی «نظام‌مند» اندیشه مقام معظم فرماندهی کل قوا (مدظله) در خصوص جوانی جمعیت صورت گرفته است. در گام اول پس از کدگذاری اولیه بیانات فرماندهی معظم کل قوا (مدظله)، تعداد ۱۰۸ گزاره شناسایی و احصاء گردید. پس از بازخوانی گزاره‌ها، ۸۶ مفهوم به دست آمد. در راستای گام دوم پژوهش، پس از بازخوانی مفاهیم و کدگذاری محوری ۶ مقوله اصلی شامل:

- ۱- مقوله علی (اهمیت و ضرورت توجه به مسئله جوانی جمعیت)
 - ۲- مقوله محوری (موضوع و مسئله جوانی جمعیت)
 - ۳- مقوله شرایط زمینه‌ای (شرایط و زمینه‌ای بسترساز برای جوانی جمعیت)
 - ۴- مقوله شرایط مداخله‌گر (شرایط مداخله‌گر در حوزه جوانی جمعیت)
 - ۵- مقوله راهبردها (راهبردهای اثرگذار بر جوانی جمعیت)
 - ۶- مقوله پیامدها (پیامدها و نتایج راهبردهای جوانی جمعیت بر ارتقاء قدرت ملی)
- در بین مقوله‌های اصلی عوامل علی با بیشترین گزاره از اهمیت بالاتری برخوردار است علت این امر در ضرورت و اهمیت مسئله جوانی جمعیت برای آینده کشور و به تبع آن توسعه و ارتقاء قدرت ملی است. در انتها در راستای هدف اصلی پژوهش الگوی جوانی جمعیت و ارتقاء قدرت ملی از منظر فرماندهی معظم کل قوا (حفظ الله) (بر اساس مدل استراوس کوربین) ترسیم و ارائه گردید.

بر اساس یافته‌های پژوهش راهبردهای جوانی جمعیت از نظر رهبر معظم انقلاب (مدظله) نیز عبارتند از:

- ۱- سنجش مطلوب عوامل کاهش جمعیت و راه‌های افزایش جمعیت
- ۲- شناخت ریشه‌های میل به کم‌فرزندی
- ۳- برنامه‌ریزی صحیح مسئولان دولتی در جهت افزایش جمعیت جوان کشور
- ۴- وضع قانون و پیگیری جدی دستگاه‌های اجرایی

- ۵- کمک مسئولین برای افزایش جمعیت
- ۶- اجرائی و الزامی کردن قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت
- ۷- عدم غفلت از مسئله ازدواج جوانان و فرزندآوری
- ۸- جلوگیری از کاهش جمعیت جوان با افزایش مولید
- ۹- سیاست کلی افزایش جمعیت کشور
- ۱۰- تجدیدنظر در سیاست تحدید نسل
- ۱۱- خارج کردن کشور از حالت یک بچه، دو بچه
- ۱۲- فرهنگ کردن افزایش فرزند

پیشهادات

- برای تکمیل و تداوم این پژوهش درباره حوزه رشد جمعیت و افزایش فرزندآوری برای ارتقاء قدرت ملی در ایران، انجام پژوهش‌های زیر پیشنهاد می‌گردد:
۱. تأثیر رشد جمعیت بر اقتصاد کشور: بحث در مورد تأثیر رشد جمعیت بر اقتصاد کشور و نقش آن در توسعه اقتصادی و ارتقاء قدرت ملی.
 ۲. تأثیر فرزندآوری بر جامعه و فرهنگ: بررسی تأثیرات فرزندآوری بر جامعه و فرهنگ ایران و چگونگی تأثیر آن بر ارتقاء قدرت ملی.
 ۳. سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌ها برای مدیریت رشد جمعیت: بحث در مورد سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های دولت برای مدیریت رشد جمعیت و تأثیر آن بر ارتقاء قدرت ملی.

فهرست منابع

- امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، سید علی، بیانات از سال‌های ۱۳۶۸ الی ۱۴۰۲. قابل دسترسی در: www.Khamenei.ir
- اسحاقی مسکونی، سجاد و اسحاقی مسکونی، سلمان، ۱۴۰۱، فرزند آوری و افزایش جمعیت از منظر آیات قرآن کریم، دهمین کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی، اجتماعی و سبک زندگی.
- خانی، سعید. (۱۴۰۰). دلالت‌های سیاستی آموزش و پژوهش جمعیت‌شناسی با رویکرد فضایی. جمعیت، ۱۱۷(۲۸)، ۱۶۷-۱۴۳.
- علی‌بی، محمد ولی. (۱۴۰۲). تحلیل فضایی کاهش باروری، سالیان‌وردگی جمعیت و پیامدهای امنیتی آن در جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه جمعیت و پیشرفت، ۱(۱)، ۱۱-۴۵.
- غفاری فرد، محمد؛ رضایی، حسین؛ یوسفزی، داود. (۱۴۰۲). مدل‌سازی تأثیر میزان رشد جمعیت بر متغیرهای کلان اقتصادی در ایران (رویکرد پویایی سیستمی)، نشریه جمعیت، ۲۸(۱۱۷)، ۷۱-۹۵.
- غفاری، سید اصغر؛ مهدیان، حسین؛ سیدی، سعید؛ ترکاشوند، جلال. (۱۴۰۳). مدل نظام‌مند جهاد تبیین در اندیشه‌ی دفاعی مقام معظم فرماندهی کل قوا (حفظ الله تعالی). فصلنامه مدیریت نظامی، ۲۴(۹۳)، ۱-۲۷. doi: 10.22034/iamu.2024.2001444.2876
- مهدیان، حسین و ترکاشوند، جلال. (۱۳۹۹). تبیین نظام‌مند اندیشه‌ی دفاعی مقام معظم فرماندهی کل قوا (حفظ‌الله تعالی). فصلنامه مدیریت نظامی، ۲۰(۸۰)، ۱-۳۰.
- Bover, Arellano M. (2020). Another look at the instrumental variable estimation of error-components models. *J Econom* 68. [https://doi.org/10.1016/0304-4076\(94\)01642-D](https://doi.org/10.1016/0304-4076(94)01642-D).
- Bradshaw, Brook. (2021). Human population reduction is not a quick fix for environmental problems. *PNAS* 111:1661016615. <https://doi.org/10.1073/pnas.1410465111>
- Cohen, J. (2020). How many people can the Earth support? *JP&S2*: <https://doi.org/10.3197/jps.2017.2.1.37>.
- Coleman D. (2021). Who's Afraid of Population Decline? A Critical Examination of Its Consequences. *Popul Dev Rev* 37. <https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2011.00385.x>.
- Cooray, A. (2021). Population and its impact on economic growth, Proceedings of The 41st Australian Conference of Economists.
- Deaton, Angus (2021). *The Great Escape. Health, wealth, and the origins of inequality*. Princeton and Oxford: Princeton University Press. ISBN 978-0-621-15454-4.
- Daly, H. (2019). Growthism: its ecological, economic and ethical limits. *Real World Econ Rev* 87.
- Falk, Marissa. (2023). The effect of women's and men's health on domestic production. Population Reference Bureau. The effect of women's and men's health on domestic production, <https://www.hellovaia.com/explanations/macroeconomics/economicperformance/population-and-economic-growth>.
- Greenwood, B. (2022). "The contribution of vaccination to global health: past, present and future". *Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological Sciences*. Philosophical Transactions of the Royal Society.

- Hall, Lesley (2020). "Malthusian Mutations: The changing politics and moral meanings of birth control in Britain". *Malthus, Medicine, & Morality*. Vol. 59. Malthus, Medicine & Morality: Malthusianism after 1798, Rodopi. doi:10.1163/9789001335338_008.
- Korotayev, A. (2022). "Compact Mathematical Model of the World System Economic and Demographic Growth, 1 CE–1973 CE". *International Journal of Mathematical Models and Methods in Applied Sciences*. 10.
- Restrepo, Acemoglu D. (2022). Secular Stagnation? The Effect of Aging on Economic Growth in the Age of Automation. *Am Econ Rev* <https://doi.org/10.1257/aer.p20171101>.
- Roser, Max. (2023). "Two centuries of rapid global population growth will come to an end". *Our World in Data*.
- Serenis, Agiomirgianakis G. (2021). Effective timing of tourism policy: The case of Singapore. *Econ Modelling*. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2016.09.001>.
- Timothy, Guinnane, (2023). "We Do Not Know the Population of Every Country in the World for the Past Two Thousand Years". *The Journal of Economic History* 83(3). ISSN 0124-0537.

